

מזהה סטודנט

315990

מזהה מבחן

001000285170

תאריך בחינה

יום ראשון, 23 בפבר' 2025

שם קורס

דיני חוזים

מרצה

ד"ר כץ אורי

ניקוד שאלות פתוחות	ציון מבחן מקורי	ציון מבחן סופי
96.00	96.00	96.00

סיכום

מספר שאלה	ניקוד	ניקוד מירבי
1	76.00	80.00
2.1	10.00	10.00
2.2	10.00	10.00
3		1.00

אוניברסיטת בר אילן

הפקולטה למשפטים

דיני חוזים תשפ"ה

ד"ר אורי כץ

מתרגלים: אמיר דדון; שיר ישראלי; יעל סימונס; עמית אושקי; תמר קורנאלדי; אוריאל דהן

בחינה מועד א' – תשפ"ה

הנחיות לנבחן/ת

- המבחן בחומר פתוח.
- משך הבחינה - שעתיים.
- משקלה היחסי של כל שאלה מצוין לידה (אין בכך כדי למנוע את ההערכה המתחייבת מתשובה טובה במיוחד או לקויה במיוחד).
- שאלה מספר 3 נועדה לשמש דף טיוטה, הניקוד שמופיע בה הוא מטעמים טכניים ולא ניתן לקבל אותו.

חלק 1: אבי יטען שענבל הפרה את החוזה ביניהם, נהגה בחוסר תום לב בקיום החוזה.

ענבל תטען שלא היה כלל חוזה, שאבי הטעה אותה בנוגע לעברו ולכן היא רשאית לבטל את החוזה

הצעה וקיבול:

אבי פנה לענבל לצורך קיום חוזה ביניהם, פרסום הספר. לפי המודל הקלאסי יש הצעה וקיבול שנעשה על ידי ענבל שאמרה כי תשמח להוציא לאור את ספרו.

ענבל תטען כי לא הייתה הודעת קיבול רשמית. והיעדר תגובה לא נחשב קיבול (ס' 6ב).

מנגד, אבי יטען שענבל הראתה קיבול בהתנהגות (ס' 6א) כי התחילה לעבוד על הספר עוד שאבי התלבט, וגם היא אמרה לו כיי הוא מוזמן לשלוח הערות על סעיפי החוזה. היא הראתה נכונות ליחסים המשפטיים ביניהם. בנוסף, העברת עותק של החוזה יכול להתפרש כקיבול (בוטקובסקי).

מנגד, ענבל תטען כי אבי אמר שהוא ישלח הערות על החוזה, ואי קיבול הצעה כלשונה מונע הצעה וקיבול (חברת קדישא).

אבי יטען כי בסוף היא התייחסה לחוזה כמחייב כי עבדה על התוצר, נתנה לו שיחווה את דעתו, הוא אמר שהוא מרוצה, בכך נתן הסכמה, והיא הדפיסה את הספרים. לפיכך ניתן לטעון כי התייחסה לחוזה ביניהם כמחייב לכל דבר.

גמ"ד ומסוימות:

היה גמ"ד של ענבל, משום שאמרה שתשמח לסייע ומסרה לו את החוזה הסטנדרטי בפגישה. היא הראתה רצון לנהל יחסים משפטיים עם אבי. מבחינה אובייקטיבית, אדם סביר בנעלי הצד השני היה מבין כי היא מוכנה להתקשר בחוזה מחייב עם אבי. (ברק ברבינאי) היא גם הראתה גמ"ד חזקה כאשר היא התחילה לעבוד על הספר עוד לפני הסכמתו הרשמית של אבי.

מנגד, ענבל תטען שלא נכרת חוזה ביניהם משום שההצעה לא הייתה מסוימת דיה, ולא כללה די פרטים כדי לאפשר לכרות חוזה בקיבול ההצעה (ס' 2). אבי יטען כי זה לא משנה אם החוזה היה מסוים או לא, משום שככל שהגמ"ד חזקה יותר, כך ניתן להקל במסוימות ולהשלים את החוזה במידת הצורך (דורנר בבית הפסנתר).

ענבל תטען כי לא כל הפרטים המהותיים היו כתובים בחוזה הראשוני, ולא ניתן להשלים (שלו וצמח). מנגד, אבי יטען כי פרטים מהותיים ניתן להשלים (פ"כ).

ענבל תטען כי חסר בחוזה מועדי תשלום, זמני תשלום ונכתב רק על אחוזי התמלוגים שלו לכן זה לא מסוים מספיק. לא ניתן להשלים תנאי תשלום בחוזה (עדני, לזין)

מנגד, אבי יטען כי פרטים כמו הוצאות ומיסים אינם מהותיים (קאדרי), ויש ספק האם זמני תשלום הם מהותיים (השופטת דפנה ברק-ארז).

דרישת הכתב התקיימה בענייננו. ככלל הוא יכול להיעשות בכל צורה כי לא מדובר בחוזה שמחייב דרישת כתב. (ס' 23)

פגמים בכריתה:

ענבל תטען כי אבי לא נהג בתו"ל במו"מ שכן הוא לא סיפר לה על עברו למרות שביקשה שהוא יצהיר שהוא מתייחס בכבוד לנשים. קנה המידה הוא אובייקטיבי, כלומר היה עליו לדעת טרם הצהרתו שהוא צריך לומר זאת. (בית יולס). החובה לתו"ל חלה בין אם נכרת חוזה או לא. הייתה עליו חובת גילוי מכוח ס' 12 (נטע מור).

בנוסף, ענבל תטען להטעיה (ס' 15). במידה ואכן נכרת ביניהם חוזה כפי שנטען לעיל, הייתה טעות לגבי עברו כלפי נשים, ובגלל אי הגילוי שלו היא התקשרה עימו בחוזה. הוא ידע שעליו לומר, כי היא דרשה את הצהרתו בנושא עוד בחוזה הראשוני. הוא גרם לטעות, בגלל שידע על הטעות, ידע שהוא מטעה ובכל זאת נכנס עימה לחבות חוזית (קש"ס כפול). די ברשלנות של אבי כדי לטעון להטעיה, לא חייב זדון. הוא היה רשולן שלא גילה לה את הפרט החשוב הזה. לפיכך, היא זכאית לביטול אוטונומי של החוזה.

אבי יטען שהוא לא היה חייב לגלות לה על עברו לפי חוק, גם לא לפי נוהג או נסיבות, שכן מדובר בחוזה מקצועי להדפסה בין שני צדדים. מנגד, ענבל תטען כי הוא כן היה לגלות זאת, לפי ס' 12.

אבי יטען כי מדובר בטעות לא ידועה (ס' 14 ב). כאמור יש חוזה, טעות וקש"ס. אך הוא לא ידע או היה עליו לדעת שעברו משפיע על הצהרתו בחוזה, משום שהוא טיפל בעצמו, והוא אדם אחר. בנוסף, האירוע היה לפני 8 שנים. היום הוא מתייחס בכבוד לנשים. אדם סביר היה מניח שבגלל שעבר זמן רב, הם יכולים להתקשר בחוזה. לכן, לכל היותר ניתן לגשת לביהמ"ש כדי שיחליט בעצמו האם יש עילה לביטול החוזה או לא.

ענבל תטען לטעות ידועה (14 א), כי אבי ידע או היה עליו לדעת שזה ישפיע על ההתקשרות עימה. יש יסודיות (קש"ס אובייקטיבי) - אדם סביר היה מניח שלולא הטעות הם לא היו מתקשרים בחוזה. לכן, היא עדיין זכאית לביטול החוזה.

אבי יטען שענבל רוצה לבטל את החוזה בגלל שיש לה טעות בכדאיות העסקה (14 ד) שאינה מקנה לה זכות ביטול. הטעות שלה הייתה בעתיד, לגבי עברו של אבי, לכן זוהי טעות בכדאיות. הוא טוען כי הייתה רשלנית (כרמל נ' טלמון), שכן זוהי אחריותה לבדוק עם מי היא מתקשרת בחוזה מחייב, ולא להיכנס לחבות החוזית באופן כה חפוז כפי שהיא עשתה. הוא יטען כי ענבל נטלה על עצמה את מבחן הסיכון לשינויים והשלכות בלתי צפויות של ההתקשרות.

מנגד, ענבל תטען כי לפי מבחן שווי האובייקט, הטעות הייתה בנוגע לתכונה ולא לשווי, לכן זו טעות. היא תטען כי רשלנות מצד הטועה לא שוללת זכות ביטול (חבר, סוויסה). היא תטען למבחן הסיכון והכרונולוגי יחד (מזוז בכרמל), שכן לא הוכח כי ידעה על עברו של אבי ונטלה על עצמה את הסיכון מראש, והיא לא יכלה לצפות את המכתב שהגיע לשולחנה.

ענבל תטען שאבי עשק אותה, משום שהשקיעה 150 אש"ח על הוצאות הספר שלו, ובסוף הוא שיקר לה לגבי התחייבותו לכיבוד נשים. היא תטען כי הייתה במצוקה כלכלית. בגלל וס הכסף השינוי פתאומי הביא לה לחץ חמור (שלו וצמח), וגם מצוקה זמנית יכולה להיחשב מצוקה (סאסי, שפיר).

מנגד, אבי יטען כי לא די בקושי כלכלי חולף (כהן נ' הרשקוביץ), וכי הוא לא ניצל את מצוקתה, לכאורה, כי לא היה מודע למצבה (פ"כ). בנוסף, תנאי החוזה אינם גרועים מעל הסטנדרט, כי חתמו על חוזה הוצאה לאור רגיל. הוא יוסיף כי אין קש"ס סובייקטיבי, הם נכנסו לחוזה בלי קשר ל"עושה" לו ענבל טוענת.

ענבל תטען שגם עצימת עיניים נחשבת לידיעה ולניצול מצב העושה (שלו וצמח, טירקל בסאסי נ' קיקאון).

כפייה לא רלוונטי לענייננו.

חוסר תום לב בקיום החוזה:

אבי יטען כי ענבל נהגה בחוסר תום לב משום שסיננה אותו ולא ענתה לו לגבי פרסום הספר, למרות שאמר לה כי הוא השתנה. אופן ביצוע החיובים שלה בחוזה כלפיו נעשה בחוסר תום לב. זה שלא קוימו החיובים שהוא הסתמך עליהם בחוזה, ולא היה מענה מממנה במשך חודש, מעיד על חוסר תום לב, והפרת החוזה.

פירוש החוזה:

ענבל תטען כי יש לפרש את החוזה לפי הלשון והנסיבות כדי להבין את כוונת הצדדים. כתוב כי היה חשוב לה כיבוד נשים, והיא הראתה בנסיבות העניין זאת. לכן ניתן ללמוד כי כוונתה היא לא להתקשר בחוזה. (אפרופים). אבי יטען כי יש עמימות בכוונת הצדדים, שכן הנסיבות מראות מחד גיסא את כוונה חזקה להתקשר עימו בחוזה ומאידך, העלמות פתאומית שלה. לכן כאשר הכוונות לא ברורות, יש לפנות לתכלית האובייקטיבית של החוזה, שהיא הוגנות ויעילות כלכלית לשני הצדדים. אביטל תטען כי יש בכורה ללשון החוזה (ארגון מגדלי הירקות) וכי כאשר מדובר בחוזה סגור וממצה, יש לפנות ללשון החוזה תחילה (שטיין ביבי כבישים). מנגד, אבי יטען כי מדובר בחוזה צרכני בין ספק "דף חדש" לבין אבי, ובחוזה כזה יש לקדם את התכלית האובייקטיבית - הוגנות, כלומר יש להגן על הצרכן בעסקה. (גרסקופף ביבי כבישים).

תרופות:

אבי יטען כי בעקבות ההפרת החוזה, ענבל חייבת לו את התרופות הבאות:

ראשית, הוא ידרוש ביטול של החוזה, ופיצוי ציפיה.

ביטול השל הפרה הוא לעתיד (לוי נ' מבט), כלומר כלל החיובים בחוזה לעתיד מבטלים, כולל חיובו שלא להתקשר עם חברת הוצאה לאור אחרת.

פיצוי ציפיה - לפי ס' 10 קרה לו נזק, על העיכוב בהוצאות ספרו, קש"ס - הנזק נגרם עקב הפרת החוזה של ענבל. מבחינת צפיות - ענבל יכלתה לצפות כי התנהגותה תוביל להפרת החוזה ביניהם, משום שנכנסו לחבות החוזית. עליו לכמת את הנזק ברמת וודאות סבירה (ברק באניסמוב) ולהוכיח כמה הוא היה יכול לקבל (20% מרוויח הספר) - התמלוגים מספרו השני הגיעו ל-200,000 ש"ח, לפיכך, הוא סופר מצליח, ואלה פיצויי הציפיה שידרוש.

בנוסף, הוא ידרוש לפיצוי בעד נזק לא ממוני (ס' 13), שכן הוא חווה עוגמת נפש גדולה מאוד על חדירתה לעברו ולפרטיות שלו, ההעלמות של ענבל גרמה לו אכזבה קשה. את הפיצוי הזה ביהמ"ש יאמוד בעצמו.

מנגד, ענבל תטען להקטנת הנזק (ס' 14), שכן הוא היה יכול להקטין את הנזק שנגרם לו, אילו היה מספר לה על עברו. יש לו אשם תורם בסיטואציה (EXAMINE) שכן הוא יכל למנוע או להקטין את הנזק לפני ההפרה לכן על ביהמ"ש להפחית את הפיצוי

בנוסף, עקב חוסר התו"ל של אבי במו"מ, ענבל תטען לפיצוי שלילי (הסתמכות), החזר של אש"ח שהשקיעה בהוצאת ספרו. בנוסף, עקב הפגמים בכריתה היא יכול לטעון לביטול למפרע של החוזה, והשבת שווי (הכסף שהשקיעה) והשבה בעין (הספר שיצא לאור).

אבי יטען כי גם אם הוכח שהיה פגם בכריתה, וענבל רשאית לבטל את החוזה, היא לא נתנה הודעת ביטול תוך זמן סביר, אלא פשוט נעלמה. הימנעות מקיום החוזה ללא ביטול מהווה הפרה שלו. (ס' 20) לכן היא לא זכאית לתוצאות הביטול בשל פגם בכריתה.

חלק 2: ענבל תטען שהוא הפר את ס' 35 - תנאי מתלה. אבי יטען שלא הייתה הפרה משום שמדובר בחיוב השתדלות, והוא עשה כל מירב המאמצים להתקשר עם "דף חדש בחוזה, אך הם הדפו אותו.

ענבל תטען כי ס' 35 בחוזה ביניהם הוא תנאי מתלה (ס' 27 א) והיא זכאית לסעדים כי הוא הפר את החוזה ביניהם. מנגד, אבי יטען כי לא מובן אם מדובר בתנאי מתלה או מפסיק, שכן לא ברור אם החוזה חדלל מלהתקיים ביניהם אחרי שהוא יצר התקשרות או שהוא היה תלוי בתנאי לצורך המשך קיום ההתקשרות. ההבחנה אינה תמיד חדה בין תנאי מתלה לתנאי מפסיק (מפעל ברוך שמיר נ' הור)

מנגד, אבי יטען כי עברה חצי שנה מאז שיצר התקשרות עם "דף חדש" לכן עבר הזמן הסביר. הזמן הסביר הוא חצי שנה משום שחברת ההוצאה לאור החדשה שהתקשר עימה שיווקה את ספרו תוך 6 חודשים. בגלל שעבר הזמן הסביר והתנאי לא התקיים, החוזה תקף ומתבטלת ההתנאה.

מנגד, ענבל תטען כי לא עבר הזמן הסביר, ובגלל שלא עבר החוזה עוד תקף.

ענבל תטען כי אבי חתם על החוזה במודע, והתכוון לכך שיהיו חיוב תלוי. בגלל שלא קיים את חיובו כלפי "דף חדש", הוא הפר את החוזה.

אבי יטען כי עקרון תום הלב חל עם פירוש והשלמת חוזים, וסעיף שמגביל אותו כלקוח מלהתקשר עם עוד לקוחות הוא חסר תום לב. זה מונע את חופש החוזים, ואת התחרות והיעילות הכלכלית. יש להשתמש בעקרון תום הלב כדי לפקח על תוכן החוזה ולבטל תניה שמופיעה בו. (השופט אלון ברוט נ' ישופה).

בנוסף, סעיף שמגביל את הלקוח להתקשר בחוזה עם ספק אחר הוא נוגד את תקנ"צ (ס' 30). כאשר הסיבה להגבלה היא מניעת תחרות, זה לא לגיטימי להגביל לקוחות. לפיכך, התנאי בטל. גם כאשר יש התניה מפורשת בחוזה שמגבילה את הצרכן, אם זה מגביל אותו מהתקשרות, היא יכולה להתבטל (פס"ד AES). בנוסף, ההגבלה היא מקיפה מידי, שכן היא מונעת ממנו להתקשר עם כל חברת הפצה והוצאה לאור אחרת.

תרופות:

אבי יטען שלפי ס' 31, ביהמ"ש יחליט אם לפסול את ההתניה או לא, אם הוא רואה שמן הצד לעשות זאת והיא נוגדת את תקנ"צ.

ענבל תדרוש פיצוי של נטילת רווחי המפר, עקב הפרת החוזה ע"י אבי, ותדרוש 200,000 אש"ח לפי סכום תמלוגי הספר השני שהוציא לאור, אלה היו רווחיו. (פס"ד אדרס). פיצוי זה נוטל את טובות ההנאה והרווחים שקיבל מהחוזה.

מנגד, אבי יטען שהסעיף שלכאורה הפר בחוזה הוא חיוב השתדלות - לא דבק בו אשם משום שהוא עשה את כלל המאמצים להתקשר בחוזה עם "דף חדש", אבל לא הצליח בגלל התנהגותה הלא הולמת של ענבל שפורטה לעיל. לפיכך, הוא עשה את המאמצים ועמד בזה, לכן הוא לא הפר את החוזה (גולדברג בפרטין נ' סולומון).

הוא יטען כי ענבל נוהגת בחוסר תום לב, שהיא יוצרת חיובים ומבקשת סעדים בעמידה דווקנית, למרות שידוע כי לא רצתה להתקשר עימו בחוזה. דווקא כאשר הוא מרוויח המון כסף מספרו השני, היא רוצה להשיג פיצוי. אבל היא לא קיימה את חובת השיווק עבור ספרו הראשון. בכלל חוסר התו"ל שלה יש לבטל את ההתניה הזו.

בנוסף, הוא יטען כי גם אם יראו לנכון לחייב אותו בפיצויים כלפיה, היה כאן אשם תורם מובהק של ענבל. היא בעלת אחריות גדולה מאוד לכך שלא הרוויחה רווחים וזו הראשון, שכן היא לא שיווקה אותו כפי שהובטח לו, לכן יש להפחית את הפיצוי במידה ומגיע לה. (פס"ד EXAMINE).

השינוי המוצע בחוק בעצם אומר כי חוזה שהוא לא מוסרי או שולל את תקנת הציבור, לא ייחשב יותר כחוזה בלתי חוקי.

היום, חוזה שנחשב בלתי מוסרי הוא חוזה למראית עין, וחוזה שסותר את תקנת הציבור.

במידה והשינוי ייצא לפועל, חוזים אלו יוכלו להיכרת, וליהם"ש לא תהיה סמכות לבטל אותם או לפתור מהחובה (לפי ס' 31).

חוזה למראית עין (ס' 13) הוא חוזה שנכרת על מנת להסוות חוזה אמיתי בין הצדדים (סימולציה חלקית) במטרה להונות את רשות המס למשל, או להונות צד אחר. החוק אומר כי יש הגנה על צד ג' אם הסתמך בתום לב על קיום החוזה. יש 2 גישות להתייחסות לחוזה שכזה: פרידמן מתייחס אליו כבלתי חוקי, ביטול בכפוף לס' 31. וטדסקי מחלק את החוזה ל3 כאשר החוזה למראית עין בטל, החוזה האמיתי הוא חוקי ויכול להתקיים והחוזה השלישי לרמות את הרשויות לא חוקי ולא בטל. בפסיקה (אילן נ' לוי) הוזכרו 2 מבחנים בהקשר זה: לפי פוגלמן, יש לבחון את התכלית הדומיננטית וכנראה שתהיה לא חוקית. לפי הנדל, יש להתייחס לכך שיש פגם כפול בשאלת קיום החוזה וביישום. אם החקיקה תצא לפועל, היא תכיר בקיום חוזה כזה, והמבחנים הללו יהיו חסרי משמעות.

חוזה הסותר את תקנ"צ - אם התיקון לחוק יצא לפועל יקבלו חוזים שסותרים תקנ"צ. בפסיקה הכירו בחוזים שמגבילים את חופש העיסוק ככאלה. פס"ד AES - הגבלת עובד מלעסוק בתחום שלו המעוגנת בחוזה, נוגד את תקנ"צ למרות שיש תניה מפורשת בחוזה. מנגד, פס"ד יבין פלאסט אסר על עובד להשתמש בסודות מקצועיים מכוח תו"ל כלפי המעביד, בכך צמצם את חופש עיסוקו. ביהמ"ש רשאי להחליט בהתאם לנסיבות מתי זה נוגד את תקנ"צ.

יש תניות פטור שנוגדות את תקנ"צ (צים, ישופה) ויכולות להיחשב לא חוקיות. גם לגבי שוויון (רקנט). אם התיקון יצא לפועל - שוללים לביהמ"ש את שיקול דעתו בנושא, ועשויים להיות חוזים שהם לא חוקיים כי יהיו למראית עין או נוגדים את תקנ"צ - כך מחזירים את גישת "אדם לאדם זאב" בדיני החוזים.

נגד התיקון לחוק:

הסתמכות - יהיה קשה לצדדים להסתמך על החוזה שהם כרתו אם הוא נוגד את תקנ"צ ופוגע בהם. אם הוא לא חוקי יהיה קשה להיכנס לחבות החוזית.

מוניטין ואמון - חוזים מסייעים לשמור על אמון בין צדדים ולשמר מוניטין בשוק. ככל שיהיו יותר חוזים לא חוקיים, לא יהיה אמון בשוק ואנשים לא ייכנסו לחוזים.

פיקוח על הסכמת הצדדים - התיקון לחוק שולל מביהמ"ש את הפיקוח. על ביהמ"ש לוודא שהצדדים התקשרו מתוך רצון חופשי וללא ניצול.

הגנה על החלש - המשפט מתערב כדי להגן על צדדים מוחלשים בעסקאות. התיקון לחוק מונע אינטרס זה.

פטרנילזם משפטי - לפעמים ביהמ"ש צריך להגן על צדדים מסני עצמם, למשל במקרים של תנאים מקפחים או חוזים לא הוגנים.

בעד התיקון לחוק:

תאוריית הרצון - אם יש רצון של שני הצדדים להיכנס לחוזה, גם אם הוא נוגד את תקנ"צ הציבור, כל עוד זה רצונם על ביהמ"ש לכבד זאת.

וודאות משפטית - תיקון החוק מסייע לוודאות המשפטית, משום שס' 30 נותן לביהמ"ש סמכות ושיקול דעת לבטל חוזה לפי איך שנראה לו.

איזון בין אקטיבזם שיפוטי לריסון - בית המשפט לא תמיד צריך להתערב באכיפת חוזים ובפירושם. יש לשמור על חופש החוזים.

